

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІНАНСІВ, ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ ОЛЕГА БАЛАЦЬКОГО
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМСТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М. Боронос
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

Аналіз фінансової стійкості підприємства

Освітній ступінь «Бакалавр»

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

(підпис)

Пригара І. О.

(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

Жаден С. О.

(ініціали, прізвище)

Група:

Суми 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
_____ О.М. Тур
" ____ " _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи

Студент(-ка) групи _____ інституту (центру) _____
спеціальності 072 – “Фінанси, банківська справа та страхування”

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: «Аналіз фінансової стійкост підприємства»

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від " ____ " _____ 20 ____ р.
Термін здачі студентом завершеної роботи " ____ " _____ 20 ____ р.

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці):

- теоретичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства;
- фінансово-економічна діагностика діяльності підприємства;
- шляхи підвищення та вдосконалення фінансової стійкості.

Дата видачі завдання: " ____ " _____ 20 ____ р.

Керівник дипломної роботи: _____
(вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Завдання прийнято до виконання " ____ " _____ 20 ____ р. _____
(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 42 с.; 2 табл.; 2 рис.; 20 джерела.

Актуальність теми роботи

Трансформація національної економіки у відкриту економіку надає бізнесу абсолютно нові умови, являє ризики і можливості, а також створює принципово інше зовнішнє середовище. Необхідно адаптуватися до постійно мінливих умов, пристосувати всі системи підприємства, трансформувати їх так, щоб із ланки планової економіки підприємство перетворилося в самостійний господарюючий суб'єкт, що функціонує і ефективно розвивається в ринкових умовах.

Метою даної роботи є вивчення сутності та необхідності дослідження фінансової стійкості підприємства, методичних та методологічних аспектів її оцінки, тобто розгляд теоретичних аспектів та аналіз фінансової стійкості на прикладі ПАТ "ФК Сократ»

Об'єкт дослідження - діяльність підприємства та його потенційний розвиток у процесі фінансових відносин.

Предмет дослідження - фінансовий стан підприємства, його стійкість і методи оцінки.

Методи дослідження - аналітичні, економічні, економіко-математичні, розрахункові та конструктивні.

У першому розділі дипломної роботи вивчаються теоретичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства. У другому розділі проводиться фінансово-економічна оцінка діяльності підприємства. У третьому розділі наведені шляхи підвищення рівня фінансової стійкості.

При написанні роботи використовувались матеріали періодичних видань, монографії, фінансова звітність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Сутність фінансової стійкості підприємства.....	7
1.2 Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємства.....	11
1.3 Методики оцінки фінансової стійкості підприємства.....	15
2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	18
2.1 Загальна характеристика діяльності ПАТ «ФК СОКРАТ».....	18
2.2 Оцінка фінансової стійкості ПАТ «ФК СОКРАТ».....	19
3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ.....	29
3.1 Проблеми оцінки фінансового стану підприємства в Україні.....	29
3.2 Шляхи поліпшення фінансової стійкості підприємства.....	33
ВИСНОВОК.....	39
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	41
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. У процесі господарської діяльності часто використовуються не тільки власні кошти підприємств, а й позикові кошти у вигляді банківських кредитів та інших джерел. Обов'язковою умовою для цього є їх своєчасне повернення за рахунок власних заощаджень.

Раціональна фінансова діяльність сприяє реалізації головного принципу господарської діяльності - незалежності підприємства. Згідно з цим принципом, вкладені ресурси окупаються з прибутком. Потреби у власних фінансових ресурсах для формування ефективності використання всіх економічних ресурсів, розширення виробництва і поліпшення функціонування підприємства повинні задовольнятися в першу чергу за рахунок грошових надходжень від власної діяльності та реалізації продукції (робіт, послуг).

Значна кількість підприємств в Україні мають незадовільну структуру капіталу та нестачу обігових коштів. Завдяки своєчасній розробці та реалізації заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану в довгостроковій перспективі, такі підприємства можуть підвищити свій майновий потенціал, відновити свою платоспроможність і рентабельність. Запобігання розвитку негативних кризових явищ на підприємстві можливо тільки в тому випадку, якщо керівний склад систематично забезпечується інформацією про поточний рівень фінансової стійкості та здатності підприємства до подальшого розвитку. Така фінансово-аналітична інформація повинна бути отримана на основі результатів оцінки фінансової стійкості підприємства.

Стан фінансової стійкості також має вплив на можливість подальшого розвитку підприємства і розширення самого бізнесу, що безпосередньо впливає на майбутні прибутки. Визначення рівня фінансової стійкості являє собою одну з найважливіших економічних проблем, тому що недостатня фінансова стійкість часто призводить до неплатоспроможності і відсутності

(нестачі) коштів для підтримки діяльності, а надлишок буде перешкоджати розвитку підприємства формуючи зайві резерви і запаси.

Оскільки знижена фінансова стійкість часто приводить до погіршення платоспроможності а у складних випадках до банкрутства, визначення її рівня є однією з найважливіших економічних проблем.

Через це оцінка фінансової стійкості в умовах кризи займає одне з перших місць в області фінансового менеджменту українських підприємств. Якщо підприємство фінансово незалежне, стабільне і платоспроможне, то воно має переваги над конкурентами. Чим вище рівень стійкості, тим легше воно здатне триматися на ринку і тим менший ризик банкрутства.

Крім того, оцінка фінансової стійкості та платоспроможності є ключовим елементом фінансового аналізу, необхідним для моніторингу з метою оцінки ризику порушення зобов'язань за розрахунками компанії.

Метою даної роботи є вивчення сутності та необхідності дослідження фінансової стійкості підприємства, методичних та методологічних аспектів її оцінки, тобто розгляд теоретичних аспектів та аналіз фінансової стійкості на прикладі ПАТ " ФК Сократ».

Завдання работ:

- розкрити суть поняття фінансова стійкість;
- визначити рівень фінансової стійкості підприємства;
- оцінити фінансову стійкість ПАТ «ФК СОКРАТ» ;
- проаналізувати шляхи підвищення рівня фінансової стійкості підприємства.

Об'єкт дослідження - діяльність підприємства та його потенційний розвиток у процесі фінансових відносин.

Предмет дослідження - фінансовий стан підприємства, його стійкість і методи оцінки.

Методи дослідження - аналітичні, економічні, економіко-математичні, розрахункові та конструктивні.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансової стійкості підприємства

Сучасний етап розвитку бізнесу характеризується негативним впливом значного числа факторів, у тому числі нестабільністю податкового та нормативного законодавства, інфляційними процесами, недоступністю кредитних ресурсів, посиленням конкуренції, невизначеністю і низькою капіталізацією фондового ринку, низьким рівнем інноваційної активності і багатьма іншими. Запобігання або подолання негативного впливу таких факторів є основою стратегії розвитку компанії.

Фінансова стійкість підприємства - це складна, багатофакторна категорія, що відображає процес відтворення і знаходиться під впливом різних фінансово-економічних процесів. Дана категорія характеризує економічні відносини, за допомогою яких відбувається соціально-економічний розвиток підприємства. Складність категорії фінансової стійкості господарюючих суб'єктів відображається в рівні фінансового стану і результатах фінансової діяльності підприємства, у здатності виконувати зобов'язання а також забезпечувати розвиток при збереженні кредитоспроможності і платоспроможності, збереження відносної незалежності у разі змін внутрішніх і зовнішніх факторів.

Тому фінансова стійкість - це складне поняття, на яке впливають різні фінансово-економічні процеси. Його визначають як стан фінансових ресурсів, ефективність їх розміщення і використання на підприємстві, що гарантує розвиток виробництва продукції або інших сфер діяльності за рахунок підвищення прибутку, збільшенні активів при збереженні плато і кредитоспроможності. [11]

Ознаки фінансової стійкості показано на рис. 1.1

Рисунок 1.1 – Фінансова стійкість та її ознаки.

Умовою життєздатності підприємства на конкурентному ринку є його стійкість. На неї мають вплив різні причини, як внутрішні, так і зовнішні:

- виробництво дешевих товарів і послуг, що користуються попитом;
- міцні позиції підприємства на ринку;
- високий рівень матеріально-технічного оснащення виробництва і застосування нових технологій;
- встановлення економічних зв'язків з партнерами;
- ритм грошового обігу;
- виконання господарських і фінансових операцій;
- незначний ступінь ризику в ході виробничої та фінансової діяльності.

Це різноманіття причин, що мають вплив на діяльність підприємства, визначає значну кількість аспектів його стійкості, зокрема загальні, цінові, фінансові а також внутрішні і зовнішні аспекти.

На рис. 1.2 наведено фактори впливу на фінансову стійкість.

Рисунок 1.2 – Фактори впливу на фінансову стійкість

Внутрішня стійкість підприємства відображає стан його трудового потенціалу, що забезпечує високі матеріально-фінансові результати діяльності підприємства. Основою для досягнення внутрішньої стійкості є своєчасне і гнучке управління різноманітними факторами його діяльності.

Зовнішня стійкість підприємства визначається виходячи із стійкості економічного середовища, в якому здійснюється його діяльність. Це досягається відповідним макроекономічним регулюванням ринкової економіки. [19]

Також можна виділити так звану спадкову стійкість, яка визначається наявністю певного запасу міцності, досягнуто підприємством в ході його попередньої діяльності, і яка захищає від впливу несприятливих дестабілізуючих факторів.

Загальна стійкість підприємства може забезпечуватися тільки тоді, коли воно стабільно реалізує (звичайно, своєчасно оплачує поставлену продукцію, надані послуги, виконані роботи) і отримує достатній дохід для виконання своїх зобов'язань перед бюджетом, платить постачальникам, кредиторам і працівникам, іншими словами, загальна стійкість підприємства передбачає, перш за все, рух його грошових потоків, що забезпечує постійне перевищення доходів над витратами.

Дана ситуація виражає зміст фінансової стійкості, яка вважається головною умовою загальної стійкості фірми. Економічна стабільність відображає положення грошових ресурсів і ступінь їх застосування, при якій підприємство, вільно маневруючи коштами, здатне гарантувати безперебійний процес виготовлення і реалізації продукції, а також витрати на її розширення і оновлення. [20]

Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства підтримувати заданий режим роботи за найбільш необхідними фінансово-економічними показниками. Її можна розглядати як результуючу категорію, яка охарактеризовує ступінь стійкості підприємства, його здатність гарантувати постійні техніко-економічні характеристики і ефективно пристосовуватися до змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Ступінь економічної стійкості також впливає на можливості фірми. Визначення меж економічної стійкості вважається одним з найголовніших фінансових завдань, наприклад відсутність економічної стабільності може привести до неплатоспроможності фірми і відсутності коштів на розвиток виробництва, а надлишок стане заважати розвитку, формуючи зайві резерви на підприємстві. Економічна стабільність зобов'язана характеризуватися наявністю грошових ресурсів, що відповідають вимогам ринку, а їх розподіл і використання повинно забезпечувати розвиток фірми на базі підйому прибутку і грошових коштів при збереженні платоспроможності в умовах ринку. [1]

1.2 Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємства

На сьогоднішній день істотно збільшується важливість оперативного і якісного аналізу фінансового стану підприємства, оцінки ліквідності, платоспроможності та економічної стабільності, а також пошуку методів підвищення і зміцнення фінансової стійкості.

Базою для оцінки фінансової стійкості підприємства виступають наступні дані:

- бухгалтерський баланс (форма № 1);
- звіт про фінансові результати (форма № 2);

За ступенем доступності інформація, що використовується для аналізу фінансового стану, може бути розділена на відкриту і закриту (секретну). Інформація, що міститься в бухгалтерській та статистичній звітності, загальнодоступною, а отже є відкритою. [6]

Кожне підприємство розробляє власні планові та прогнозні показники, норми, стандарти, еталони, ціни та ліміти, а також систему оцінки та регулювання фінансової діяльності. Дана інформація вважається комерційною таємницею, а в деяких випадках "ноу-хау". Відповідно до чинного законодавства України, компанія має можливість зберігати подібну інформацію в таємниці. Перелік такої інформації визначається керівником підприємства.

Між показниками бухгалтерського балансу та звітності існує взаємозв'язок, їх значення для оперативної та якісної оцінки фінансового стану підприємства залежать від їх достовірності та дати складання звіту.

Загалом баланс складається з активу і пасиву, що показує, як розподіляються активи і зобов'язання протягом певного часу і як саме ці активи фінансуються за рахунок власного і залученого капіталу.

Джерелами інформації для аналізу є:

- бухгалтерський баланс підприємства за попередній рік та за звітний період (форма 1);
- звіт про фінансові результати та їх використання за звітний період та попередній рік (Форма 2);
- звіт про фінансовий та майновий стан (форма 3);
- трудовий звіт;
- звіт про витрати на виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг;
- розрахунок нормативу власних оборотних коштів;
- розбивка дебіторської та кредиторської заборгованості;
- звіт про наявність та рух основних засобів, амортизації;
- зведена таблиця ключових показників;
- звіт про рух грошових коштів у валюті;
- бізнес-план;
- матеріали маркетингових досліджень;
- результати проведених ревізій;
- інша інформація. [9]

Для більш якісного розуміння бухгалтерського балансу як інформаційної бази для аналізу фінансової стійкості розглядається форма балансу, обґрунтовується необхідність внесення змін до існуючої форми балансу, вивчаються методи оцінки статей з урахуванням їх впливу на показники фінансової стійкості, обговорюється зміст динамічного та статичного розуміння балансу.

Форма і структура бухгалтерського балансу багато в чому визначає якість і достовірність аналізу фінансової стійкості підприємства. У теорії та практиці, принципи на основі яких повинна формуватися балансова стаття чітко не визначені. Виходячи з вивчення різних форм бухгалтерського балансу, пропонується об'єднати залишки бухгалтерських рахунків у статті балансу за принципом суттєвості. [4]

Якщо метою складання балансу є визначення формування інформаційної бази для аналізу фінансового стану підприємства в цілому та його фінансової стійкості зокрема, то, як підтверджують дослідження, досягнення цієї мети в поточному виді балансу виключається.

Звіт про фінансові результати відображає ефективність (неефективність) роботи підприємства за конкретний період. Якщо бухгалтерський баланс показує фінансове положення компанії на конкретну дату, то звіт про прибутки і збитки надає розуміння про фінансові результати за відповідний проміжок часу (квартал, півріччя, 9 місяців, рік).

Звіт про фінансові результати включає відомості про доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові результати від операційної діяльності; доходи від пайової участі; інші доходи і фінансові доходи; фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування; фінансові результати від звичайної діяльності; надзвичайні доходи або витрати; чисті прибуток або збиток.

Фінансова звітність може задовільнити інформаційні потреби користувачів для:

- придбання, продажу і володіння цінними паперами;
- участі в капіталі компанії;
- оцінки системи менеджменту якості;
- оцінки здатності суспільства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпечення зобов'язань компанії;
- визначення розміру дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності товариства;
- інше рішення.

Фінансова звітність має відповідати потребам тих користувачів, які не можуть вимагати звіт, пристосованих до їх конкретних інформаційних потреб.

Фінансова звітність складається з: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до звітності. [10]

Фінансова звітність має статті, склад і зміст яких орієнтуються відповідними нормативними актами (стандартами).

Стаття включається в економічній звітності, в разі якщо вона відповідає аспектам: є можливість надходження і вибуття майбутніх фінансових вигод, пов'язаних з даною статтею; оцінка даної статті може бути визначена.

Фінансова звітність включає показники роботи відділень, представництв, філій та інших відокремлених підрозділів фірми.

Звітним часом для підготовки звітності вважається календарний рік. Бухгалтерський баланс Товариства складається на останній день звітного періоду.

Проміжні (Щомісячні, Квартальні) звіти за конкретний етап складаються за методом нарахування з початку звітного року.

Перший звітний етап новоствореної фірми може становити менше 12 місяців, але не більше 15 місяців. Звітним часом ліквідовані фірми вважається етап з початку року до етапу ліквідації.

Інформація, наведена в економічній звітності, зобов'язана бути ясною і безсумнівно інтерпретуватися користувачами за умови, власне що вони володіють необхідними знаннями і інтересом до сприйняття даної інформації. [18]

Фінансова звітність повинна містити лише релевантну інформацію, яка впливає на прийняття користувачами рішень, дозволяє їм своєчасно оцінювати минулі події, що б дозволити встановлювати і контролювати події, а також підтверджувати і коригувати свої оцінки, зроблені в минулому.

1.3 Методи оцінки фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість тісно пов'язана з платоспроможністю, її аналіз дозволяє визначити можливості фірми на майбутнє.

Оцінка економічної стійкості орієнтована на неупереджений аналіз вартості, структури активів і пасивів фірми, визначення на даній базі ступеня його стійкості і незалежності, а ще відповідності фінансово-господарської роботи фірми цілям його статутної діяльності.

За показником забезпечення резервів і витрат особистими і позиковими коштами можна назвати наступні типи фінансової стійкості фірми:

- абсолютна фінансова стійкість (на практиці це доводиться досить рідко) - коли оборотний капітал забезпечує резерви і витрати;

- нормально стабільний фінансовий стан-коли запаси і витрати підтримуються сумою особистих оборотних коштів і тривалими борговими джерелами;

- нестабільний фінансовий стан-коли запаси і витрати підтримуються власними оборотними коштами, тривалими борговими джерелами, короткостроковими кредитами і позиками, тобто за рахунок всіх основних джерел формування запасів і витрат;

- фінансова криза - коли запаси і витрати не підтримуються джерелами їх формування і фірма розташовується на межі банкрутства.

Фінансово стійким можна вважати те підприємство, яке здатне забезпечити резерви і витрати за свій рахунок, передбачити необґрунтовану кредиторську заборгованість і вчасно погасити власні зобов'язання. [7]

Доцільно оцінювати фінансову стійкість підприємства поетапно, виходячи з набору показників.

Фінансова стійкість підприємства оцінюється з використанням абсолютних і відносних показників. Абсолютним показником фінансової стійкості прийнято вважати наявність власного оборотного капіталу. Це

розрахований показник. Він визначається як різниця між поточними активами і поточними зобов'язаннями.

Цей розрахунковий показник показує величину оборотних активів, що генеруються за рахунок власного капіталу.

Джерелами формування довгострокових активів є постійний капітал (власні та довгострокові зобов'язання), але також можуть формуватися за рахунок короткострокових кредитів. Оборотні активи формуються з власного капіталу і короткострокових позикових коштів. Таким чином, оборотні активи (Разом по розділу II активу балансового) можна розділити на дві частини:

- 1) постійні, утворені за рахунок постійного капіталу;
- 2) змінна величина, що формується за рахунок поточних зобов'язань товариства.

Наявність власного оборотного капіталу в кожен конкретний період часу буде характеризувати фінансову залежність підприємства і його стан.

Існує також два основних підходи до визначення фінансової стійкості, відповідно до яких диференціюється інформаційна база аналізу.

В силу першого підходу при оцінці фінансового стану і фінансової стійкості підприємств вони орієнтуються виключно на балансові дані про джерела фінансування, тобто на капітал. У цьому випадку фінансова стійкість підприємства оцінюється тільки на підставі даних балансових зобов'язань. [25]

Відповідно до іншого підходу, для оцінки фінансової стійкості підприємства аналізується взаємозв'язок між активом і пасивом балансу, тобто простежується безпосередньо використання грошових коштів.

Для першого підходу основними є коефіцієнти, розраховані на основі даних балансових зобов'язань. Однак характеристики фінансової стійкості з використанням таких показників не будуть повними. Важливо не тільки знати, де були залучені кошти, а й куди вони вкладені, і яка структура інвестицій.

Другий підхід є більш повним і економічно обґрунтованим. Тому повна оцінка фінансової стійкості повинна проводитися з використанням як коефіцієнтів, розрахованих за балансовими зобов'язаннями, так і коефіцієнтів, що відображають взаємозв'язок між джерелами коштів і структурою інвестицій.

Одним з моментів аналізу грошового стану фірми вважається оцінка оптимальної пропорції особистого і позикового капіталу фірми. Окремі автори поділяють ці показники на 2 блоки:

1) коефіцієнти капіталізації, що характеризують економічне становище фірми з точки зору структури джерел фінансування;

2) коефіцієнти покриття, що характеризують економічну стабільність з точки зору витрат, пов'язаних з обслуговуванням зовнішніх джерел.

Аналіз фінансової стійкості (платоспроможності) фірми виконується за відомостями бухгалтерського балансу. Аналіз охарактеризовує структуру джерел фінансування ресурсів фірми, суть економічної стійкості та незалежності фірми від зовнішніх джерел фінансування його роботи. [8]

2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика діяльності ПАТ «ФК СОКРАТ»

Приватне акціонерне товариство "ФК Сократ" - це універсальна інвестиційна група з великим комплексом послуг і готових стратегій для широкого кола інвесторів.

Інвестиційну групу "Сократ" було засновано в 1994 році. Основними спрямуваннями роботи групи " Сократ " вважаються депозитні банківські операції, торгівля та управління цінними паперами, а також зберігання їх зберігання.

ПАТ" ФК Сократ " є партнером Віденської фондової біржі, ІРО партнером Варшавської фондової біржі і має статус ексклюзивного партнера Global M&A в Україні. В рамках партнерства з Варшавською фондовою біржею Сократ виступає в якості консультанта українських підприємств, орієнтованих на залучення коштів через розміщення акцій. Метою партнерства з Global M&A є співпраця в рамках отримання фінансування на інтернаціональних валютних ринках і здійснення угод зі злиття і поглинання.

ПАТ "ФК Сократ" - одна з небагатьох інвестиційних фірм в Україні з відмінно розробленою стратегією мінімізації ринкових ризиків для клієнтів. Одним із стратегічних пріоритетів групи вважається постійне вдосконалення і поліпшення асортименту послуг, за допомогою введення нових інвестиційних можливостей для всіх категорій вкладників. [25]

Таблиця 2.1 – Основні показники

Показник	Код рядка	2016 р	2017 р	2018 р
Сукупний дохід, т.грн	2465	2336	678	3 595
Валовий прибуток, т. грн.	2090	3453	1122	-
Сукупні витрати, т. грн..	2550	1750	2259	2 174

2.2 Розрахунок та оцінка фінансової стійкості ПАТ «ФК СОКРАТ»

Використовуючи данні фінансової звітності проведемо аналіз діяльності компанії.

1) Коефіцієнт автономії.

Показник фінансової автономії - один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Він дорівнює співвідношенню власного капіталу компанії до всіх фінансових ресурсів. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів.

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Більш низьке значення може говорити про високий рівень фінансових ризиків. Значення показника фінансової автономії вище 0,6 говоритиме про те, що компанія використовує не весь свій потенціал.

$$K_{\text{авт}} = p1495/p1900, \quad (2.1)$$

де p1495 – власний капітал;

p1900 – баланс.

$$K_{\text{авт}16} = 18018/26407 = 0,682$$

$$K_{\text{авт}17} = 17340/26109 = 0,664$$

$$K_{\text{авт}18} = 13745/23969 = 0,573$$

Компанія не залежить від позикових коштів і здатна фінансувати 57,3% активів за рахунок власних коштів на період 2018 р., що на 9,1% менше значення 2017 р., але повністю знаходиться в межах нормативу, на відміну від попередніх років.

2) Коефіцієнт фінансової залежності.

Показник фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової

автономії. Він розраховується як співвідношення пасивів до власного капіталу. Значення показника говорить про те, скільки фінансових ресурсів використовує компанія на кожну гривню власного капіталу.

Нормативне значення показника знаходиться в межах 1,67-2,5.

$$K_{\text{фін зал}} = p1900/p1495, \quad (2.1)$$

p1900 – баланс;

де p1495 – власний капітал.

$$K_{\text{фін зал}16} = 26407/18018 = 1,466$$

$$K_{\text{фін зал}17} = 26109/17340 = 1,506$$

$$K_{\text{фін зал}18} = 23969/13745 = 1,744$$

На кінець 2017 року на кожну гривню власних коштів припадало 1,506 гривні фінансових ресурсів, що на 0,04 більше, ніж роком раніше. У 2018 році значення показника збільшилось ще на 0,238 а одже коефіцієнт вийшов на рівень нормативу, тому фінансові ризики компанії знаходяться на прийнятному рівні.

3) Коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Коефіцієнт показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів.

Нормативним вважається значення 0,1 і вище.

$$K_{\text{ман в к}} = \text{ВОК}/p1900, \quad (2.3)$$

де ВОК – власні оборотні кошти;

p1900 – баланс.

$$K_{\text{ман в к}16} = 17899/26407 = 0,678$$

$$K_{\text{ман в к17}} = 17226/26109 = 0,66$$

$$K_{\text{ман в к18}} = 13673/23969 = 0,57$$

$$\text{ВОК} = p1495 + p1595 - p1095, \quad (2.4)$$

де p1495 – власний капітал;

p1595 – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

p1095 – необоротні активи.

$$\text{ВОК}_{16} = 18018 + 0 - 119 = 17899$$

$$\text{ВОК}_{17} = 17340 + 0 - 114 = 17226$$

$$\text{ВОК}_{18} = 13745 + 0 - 72 = 13673$$

Таким чином, маневреність власного капіталу компанії є високою, і значення знаходиться в межах нормативу протягом 2016-2018 років. Існує тенденція до зниження маневреності, тому слід звернути на цей показник увагу.

4) Коефіцієнт загальної платоспроможності.

Показник поточної ліквідності - це індикатор здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів. Показник демонструє, скільки в компанії є гривень оборотних коштів на кожну гривню поточних зобов'язань.

Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3.

$$K_{\text{покриття}} = p1195/p1695, \quad (2.5)$$

де p1195 – оборотні кошти;

p1695 – поточні зобов'язання і забезпечення.

$$K_{\text{покр16}} = 26288/8389 = 3,134$$

$$K_{\text{покр17}} = 25995/8769 = 2,964$$

$$K_{\text{покр18}} = 23897/10224 = 2,337$$

Отримані дані показують, що протягом 2016 року значення показника поточної ліквідності вище 3. Це говорить про залучення зайвих оборотних активів. В межах 2017 - 2018 року показник відповідає нормативному значенню і це свідчить, що компанія може вчасно відповідати за своїми поточними зобов'язаннями.

5) Коефіцієнт швидкої ліквідності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - індикатор короткострокової ліквідності компанії, який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів.

Норматив показника знаходиться в межах 0,5-1 і вище.

$$K_{\text{шв}} = (p1120 + p1125 + p1135 + p1130 + p1140 + p1145 + p1155 + p1160 + p1165 + p1190) / p1695, \quad (2.6)$$

де p1120 – векселі одержані;

p1125 – дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботу, послуги;

p1135 – дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом;

p1130 – дебіторська заборгованість за виданими авансами;

p1140 – дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів;

p1145 – дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків;

p1155 – інша поточна дебіторська заборгованість;

p1160 – поточні фінансові інвестиції;

p1165 – гроші та їх еквіваленти;

p1190 – інші оборотні активи;

p1695 – поточні зобов'язання і забезпечення.

$$K_{\text{шв}16} = (4677 + 15 + 21255 + 275 + 62) / 8389 = 2,966$$

$$K_{\text{шв}17} = (4892 + 13 + 17623 + 3392 + 75) / 8769 = 2,964$$

$$K_{\text{шп18}}=(2618+13+18940+2155+170)/10224=2,337$$

Отримані дані показують, що в 2018 р. коефіцієнт швидкої ліквідності знаходився в межах нормативного значення, і на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 2,337 гривні високоліквідних оборотних активів.

б) Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань.

Нормативним вважається значення від 0,1 до 0,2.

$$K_{\text{м п}}=(\text{p1160}+\text{p1165})/\text{p1695}, \quad (2.7)$$

де p1160 – поточні фінансові інвестиції;

p1165 – гроші та їх еквіваленти;

p1695 – поточні забор'язання і забезпечення.

$$K_{\text{м п16}}=(275+62)/8389=0,04$$

$$K_{\text{м п17}}=(3392+75)/8769=0,395$$

$$K_{\text{м п18}}=(2155+170)/10224=0,227$$

Отримані дані показують, що в 2016 р на кожну гривню поточних зобов'язань припадає близько 0,04 гривні грошових коштів та їх еквівалентів. Це дуже низьке значення і компанія не могла відповідати за своїми зобов'язаннями в 2016 р. З 2017 року ситуація змінилася і значення коефіцієнта склало 0,395, що є значення вище нормативу. На кінець 2018 року значення коефіцієнта є найбільш прийнятним, це свідчити про поліпшення стратегії управління фінансовими ресурсами.

7) Коефіцієнт концентрації позикового капіталу. Цей показник вказує на рівень левереджа компанії. Левередж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій.

Нормативним вважається значення в межах 0,4 - 0,6.

$$K_{\text{зк}}=(\text{p1595}+\text{p1695})/\text{p1900}, \quad (2.8)$$

де $p1595$ – довгострокові забор'язання і забезпечення;

$p1695$ – поточні забор'язання і забезпечення;

$p1900$ – баланс.

$$K_{зк16}=8389/26407=0,318$$

$$K_{зк17}=8769/26109=0,336$$

$$K_{зк18}=10224/23969=0,427$$

Впродовж 2016 – 2017 років значення показника було нижчим нормативного, це можгло свідчити про неповне використання фінансового та виробничого потенціалу компанії. Але спостерігається позитивна тенденція і на кінець 2018 року показник прийшов до норми.

8) Оборотність власного капіталу. Показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом компанії. Показник доцільно розглядати в динаміці, а також порівняти зі значеннями прямих конкурентів в галузі.

$$O_{б\text{ ВК}}=p2000/(0,5*(p1495_{\text{пр}}+p1495_{\text{мр}})), \quad (2.9)$$

де $p2000$ – чистий дохід від реалізації продукції;

$p1495_{\text{пр}}$, $p1495_{\text{мр}}$ – власний капітал на кінець і початок звітнього періоду.

$$O_{б\text{ ВК}16}=11040/(0,5*(18018+15682))=0,655$$

$$O_{б\text{ ВК}17}=8611/(0,5*(17340+18018))=0,487$$

$$O_{б\text{ ВК}18}=3265/(0,5*(13745+17340))=0,21$$

Таким чином, оборотність власного капіталу на кінець періоду дослідження було вироблено товарів і надано послуг на суму 0,21 гривень на кожную гривню залучених коштів власників.

9) Маневреність власних обігових коштів. Показник говорить про те, яку частку власних оборотних коштів складають гроші та їх еквіваленти. У випадку, якщо значення показника є нижчим нуля, стійкість компанії порушена.

$$K_{\text{мв}} = p1165 / \text{ВОК}, \quad (2.10)$$

Де p1165 – гроші та їх еквіваленти;

ВОК – власні оборотні кошти.

$$K_{\text{мв}16} = 62 / 17899 = 0,0035$$

$$K_{\text{мв}17} = 75 / 17226 = 0,0044$$

$$K_{\text{мв}18} = 170 / 13673 = 0,0124$$

Значення показника є більшим нуля. Це означає що компанія здатна відповідати за своїми найбільш терміновими зобов'язаннями, використовуючи власні обігові кошти.

10) Коефіцієнт фінансової стабільності. Індикатор фінансової стійкості, який говорить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі.

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,67-1,5.

$$K_{\text{фс}} = \text{ВОК} / (p1595 + p1695), \quad (2.11)$$

Де ВОК – власні оборотні кошти;

p1595 – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

p1695 – поточні зобов'язання і забезпечення.

$$K_{\text{фс}16} = 17899 / 8389 = 2,134$$

$$K_{\text{фс}17} = 17226 / 8769 = 1,964$$

$$K_{\text{фс}18} = 13673 / 10224 = 1,337$$

За трьохрічний період значення показника прийшло у межі норми.

11) Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості. Цей показник характеризує якість політики комерційного кредитування компанії. Оптимальним значенням показника є значення, яке приблизно дорівнює одиниці.

$$K = \frac{p1120+p1125+p1135+p1130+p1140+p1145+p1155}{p1605+p1615+p1635+p1620+p1650+p1630+p1640+p1645} \quad (2.12)$$

де p1120 – векселі одержані;

p1125 – дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботу, послуги;

p1135 – дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом;

p1130 – дебіторська заборгованість за виданими авансами;

p1140 – дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів;

p1145 – дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків;

p1155 – інша поточна дебіторська заборгованість;

p1605 – векселі видані;

p1615 – поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

p1635 – поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами;

p1620 – поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом;

p1650 – поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю;

p1630 – поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці;

p1640 – поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками;

p1645 – поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків.

$$K_{16} = (4677 + 15 + 21255) / (801 + 3 + 14) = 31,72$$

$$K_{17} = (4892 + 13 + 17623) / (778 + 5 + 18) = 28,125$$

$$K_{18} = (2618 + 13 + 18940) / (1097 + 5 + 20) = 19,225$$

Отримані дані показують, що підприємство дотримується незбалансованої політики комерційного кредитування, і на кожну гривню дебіторської заборгованості за отримані товари та послуги припадає 19,225 гривні кредиторської заборгованості. Існує тенденція до покращення, але показники далекі від нормативних.

Таблиця 2.2 – Підсумкові данні по основним коефіцієнтам

Показник	2016 р	2017 р	2018 р
1) Коефіцієнт автономії	0,682	0,664	0,573
2) Коефіцієнт фінансової залежності	1,466	1,506	1,744
3) Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,678	0,66	0,57
4) Коефіцієнт загальної платоспроможності	3,134	2,964	2,337
5) Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,966	2,964	2,337
6) Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,395	0,227
7) Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,318	0,336	0,427
8) Оборотноість власного капіталу	0,655	0,487	0,21
9) Маневреність власних обігових коштів	0,0035	0,0044	0,0124
10) Коефіцієнт фінансової стабільності	2,134	1,964	1,337
11) Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості.	31,72	28,125	19,225

За проведеним дослідженням фінансового стану а також спираючись на основний напрям діяльності публічного акціонерного товариства "ФК СОКРАТ" за 2016 - 2018 роки можна зробити висновок про те, що компанія веде задовільну стратегію управління фінансовими ресурсами і за останні роки покращила свої показники.

В цілому за багатьма показниками компанія відповідає нормативним значенням, проте в таблиці можна виділити зниження оборотності власного капіталу. Високий показник співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості говорить про те, що компанія залучає більше коштів від кредиторів, ніж надає дебіторам. Це може бути ознакою кризи ліквідності. Якщо несвоєчасний розрахунок з кредиторами відбувається постійно, то це свідчить про низьку якість фінансового менеджменту. Для вирішення проблеми необхідно використовувати бюджетування, складати платіжний календар, використовувати інші прийоми, які дозволять контролювати рух вхідних і вихідних грошових потоків. Однак велике значення цього показника скоріш за все обумовлене галузевою спрямованістю підприємства, і з кожним роком має тенденцію до зниження.

3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

3.1 Проблеми оцінки фінансового стану підприємства в Україні

До аналізу фінансового стану фірми слід підходити системно, детально і оцінювати становище фірми в динаміці з метою отримання необхідної інформації для управління, складання висновків і прийняття рішень, як наслідок, закріплення конкурентоспроможності в майбутньому.

Для підтримки нормального фінансового стану фірми потрібно створити, затвердити і гарантувати впровадження механізму оцінки економіко-фінансового стану фірми з урахуванням специфічності роботи в певному секторі економіки, тобто пристосувати систему оцінки стану компанії на певному ринку. Ця система зобов'язана гарантувати потрібну базу знань для проведення деталізованого фінансового аналізу в оперативному і поточному режимах, обліку всіх моментів, аналізу і розробки подій по його зміцненню в майбутньому. Дана система має можливість працювати лише тільки при наявності компетентних і висококваліфікованих фахівців з фінансового менеджменту, здатних гарантувати виконання даних завдань. Важливою особливістю такого управління буде здатність працювати і розвиватися підприємству в умовах посилення конкуренції і постійно мінливого зовнішнього середовища. [12]

Для встановлення фінансового стану фірми потрібно насамперед проаналізувати якість джерел інформації. Такимим чином, для внутрішніх користувачів більш вагому роль в аналізі відіграє стан джерел інформації, а саме бухгалтерської фінансової звітності, яка демонструє майнове та економічне становище фірми на певну дату. У свою чергу, для зовнішніх користувачів має бути присутнім джерело інформації на багатомовному інтерфейсі, який містив би публічну звітність господарюючих суб'єктів України. Це також зробить систему фінансового аналізу більше доступною для вітчизняних та іноземних дослідників, власне що дозволить фірмі

орієнтуватися не лише тільки на внутрішню оцінку грошового стану, а й порівнювати її з висновками про економічний стан зовнішніх користувачів.

Не звертаючи уваги на достатній розвиток теорії і практики оцінки стану фірми, в Україні досі не розроблена виразна методологія аналізу фінансового стану компаній. Методичні поради, що надаються різними міністерствами і відомствами, націлені на вивчення фінансового стану фірми в певних критеріях: при приватизації, реорганізації, банкрутстві, проведенні ревізій. Використання цих способів ускладнюється недосконалістю правової та техніко-культурної бази економіки. [15]

Виділяються три основні методи до комплексної оцінки фінансового стану у різних методичних рекомендаціях:

- визначення рівня резервів і запасів підприємства, джерела їх формування: залежно від того, які джерела коштів використовуються для резервування, робиться висновок про рівень фінансової стійкості підприємства та спроможності відповідати по зобов'язанням;

- розрахунок коефіцієнтів, а також на основі їх дослідження в динаміці і в порівнянні з нормативними значеннями розробка висновків про фінансовий стан підприємства;

- застосування інтегрального показника, що складається з декількох вагових коефіцієнтів, визначення певних меж його значення для виявлення фінансового стану підприємства.

Найбільш традиційним методом є аналіз коефіцієнтів. Кожне підприємство самостійно визначає систему показників, що застосовується для оцінки фінансового стану підприємства, з урахуванням різних факторів діяльності підприємства. [14]

Основними недоліками методів діагностики фінансового стану, як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, є ігнорування галузевих особливостей. Таким чином, використання міжнародних систем фінансової оцінки в Україні деякими економістами, не адаптованими до вітчизняної економіки, призводить до прийняття невірних управлінських рішень, використання

коштів у малорентабельних напрямках та утвердження стратегії розвитку компанії, яка не відповідає сучасним реаліям ринкової ситуації.

Доцільно залучати зарубіжний досвід оцінки для використання в українській аналітичній практиці, але в той же час необхідно акцентувати увагу на важливості розуміння схеми бухгалтерського обліку, що лежить в основі фінансових коефіцієнтів.

Окремою проблемою при оцінці фінансового стану фірми вважається впровадження іменованих "нормативних" показників. У світовій практиці ці нормативні характеристики складаються на базі довголітньої практики ведення та аналізу статистичних даних по окремих фірмах і галузях промисловості. В Україні дана практика в реальний час не розвинена, вітчизняні науковці в більшості випадків звертаються до зарубіжних фахівців і тільки в конкретній мірі допускають конфігурації нормативних характеристик, які б враховували особливості вітчизняної економіки. Найчастіше ці оцінки базуються на закономірних висновках, які, однак, не близькі до практичної роботи українських компаній. [2]

Таким чином, доцільно співвідносити фінансові показники, що описують діяльність компанії, не з нормативними значеннями, а з наступними:

- середні значення аналогічних показників розраховуються для сукупності підприємств кожної галузі, що виробляють основну частку своєї продукції;
- середні значення таких показників визначаються в цілому по всьому обсягу продукції, що випускається в галузі;
- значення показників, рекомендованих у роботах українських дослідників, що відповідають вимогам безпечної експлуатації;
- показники ефективності роботи кращих компаній.

Це порівняння визначає, чи перевищує значення відповідного показника для певної фірми середньоукраїнський ступінь, або ж воно знаходиться нижче нього; оцінюється, власне що значення тих або ж інших

показників потрапляють в конкретні спектри, які рекомендовані українськими фахівцями. Способи аналізу фінансового стану фірми досліджують і демонструють справжні результати лише тільки в тих певних випадках, для яких вони розробляються. Використання цих способів в Україні було б цілком ймовірно при повному дотриманні вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та економічної звітності, а також при стабільному функціонуванні вітчизняних компаній. [5]

Високоякісна і надійна оцінка фінансового стану фірми може здійснитися тільки в разі, якщо підприємство має достовірну і всебічну базову інформацією, володіє контролем за коректністю складання економічної звітності, вірною податковою звітністю, а спосіб діагностики фінансового стану фірми пристосований до певного ринку й сектору, на якому господарює підприємство. Для проведення аналізу потрібно встановити головні інформаційні блоки в розрізі окремих видів документів і обрати відповідний спосіб аналізу, який дозволив би аналізувати економічне становище як динамічно, так і статично. Розраховані характеристики створюють аналітичну основу даних, яка працює "інформаційною картою дій" для фінансових менеджерів фірми, яка застосовується для прийняття управлінських рішень усунення недоліків фірми і розшуку важливих фінансових ресурсів. Це здійснення чітко визначеної послідовності дій структурних підрозділів фірми, відповідальних за фінансово-господарську діяльність, з метою формування обґрунтованого та чіткого аналізу фінансового стану товариства. [26]

3.2 Шляхи поліпшення фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість - це підсумок роботи, що свідчить про наявність у фірми власних фінансових ресурсів, рівень їх застосування та напрямки їх розміщення. Це умова життєздатності фірми і база для його розвитку. Це складне поняття, на яке впливають всілякі фінансово-економічні фактори, які потрібно брати до уваги при прийнятті рішень. Економічна стабільність фірми має можливість бути забезпечена, в разі якщо підприємство отримує дохід, необхідний для виконання власних зобов'язань. У той же час для розвитку фірми потрібно, щоб після виконання всіх платежів і зобов'язань воно мало прибуток, який дозволив би йому розвивати виробництво і вивести його на конкурентоспроможний рівень. Тобто загальна стабільність фірми має на увазі насамперед переміщення грошових потоків, яке забезпечувало б систематичне перевищення доходів над витратами.

Для підтримки економічної стійкості фірми потрібно застосувати фінансову стратегію. Створення, визначення та здійснення стратегії управління - це важке і трудовитратне завдання. Поняття "стратегія" враховує певні завдання та методи їх реалізації, хитросплетіння яких дозволяє домогтися встановленої мети.

Серед стратегічних цілей фірми потрібно встановити напрямки її роботи в майбутньому: покращення якості продукції, досягнення ефективності виробництва при мінімальних витратах, забезпечення ефективності технологій, зниження витрат і забезпечення необхідного значення рентабельності.

Розробка стратегії управління підприємством має залежність від різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, які часто впливають на наслідки діяльності підприємства в різних напрямках. При моделюванні виробничо-господарської діяльності і спробах управління фінансовим станом важливо уникати і успішно оцінювати вплив цих факторів. [13]

Основою здобуття внутрішньої стійкості підприємства є оперативне і гнучке управління внутрішніми умовами його роботи.

Сила впливу факторів на стан фінансової стійкості підприємства залежить не тільки від сили кожного з них і співвідношення між ними, а й від стадії життєвого циклу, на якій в даний час знаходиться підприємство, і відповідності йому управлінських дій.

На сучасному етапі для керівників підприємств існує така проблема, як необхідність прийняття рішень в умовах нестабільності.

У сучасних фінансових умовах при проведенні стратегічного управління на підприємстві потрібно зробити гнучку внутрішню структуру управління підприємством, навчити управлінський персонал майбутнім діям з реалізації тієї чи іншої стратегії. Для протидії впливу зовнішнього середовища стратегічні рішення зобов'язані прийматися з тією ж швидкістю, власне що і зміни в зовнішньому середовищі. Досить важливо вірно обрати спосіб реалізації тих чи інших стратегічних рішень. Приймаючи стратегічне рішення потрібно брати до уваги:

- сумісність стратегії з можливостями підприємства;
- ступінь ризику;
- наявність ресурсів для реалізації стратегії та необхідність їх застосування. [16]

Стратегія фірми повинна бути орієнтована на розсередження наявних грошових ресурсів для досягнення високих підсумків власної роботи і забезпечення економічної стійкості.

Зокрема, для підвищення рентабельності власного капіталу необхідно залучати позикові кошти. Основним способом залучення боргу є комерційні та банківські кредити, інвестиційні внески співробітників і оренда обладнання. Але всі позикові кошти повинні бути повернуті через певний термін, та ще й з виплатою відсотків. Незважаючи на це, більшість підприємств намагаються залучати позикові кошти, так як в розвинених

капіталістичних країнах відсоток прибутку бізнесу вище за відсоток кредиту. Однак, як показує практика, запозичення не завжди ефективно.

Однак використання позикових коштів має суттєві переваги перед дивідендами. Дивіденди виплачуються за рахунок прибутку, а відсотки за користування позиковими коштами-за рахунок собівартості. Крім того, власники підприємства не завжди виділяють всю суму дивідендів на розвиток виробництва і залишають частину для споживання. Позикові кошти мають цільове спрямування, яке контролюється банками.

У сучасних умовах широко використовуються такі форми розрахунків, як факторинг і кліринг.

Факторинг - це інкасова операція по дебіторській заборгованості, форма короткострокового кредитування. Банк укладає з покупцем договір про гарантування його платежів у разі виникнення фінансових труднощів або про переуступку платіжних документів, які не були оплачені вчасно. Банк стягує комісійну винагороду за факторингові операції, передбачені договором.

Кліринг-це взаємозалік взаємних вимог. Кліринг дозволяє врахувати для кожного учасника заліку суму його простроченої дебіторської заборгованості, яка зареєстрована за його покупцем. Але платіжний оборот включає в себе платежі за сировину і готову продукцію, а суми платежів різних компаній не збігаються. Тому взаємозаліки не може бути стовідсотковими. [3]

Виходячи з розробленої фінансової стратегії, необхідно забезпечити фінансову стійкість підприємства, тобто щоб продукція підприємства продавалася стабільно, оплата за неї від боржників надходила своєчасно, а отримані кошти були достатні для виконання зобов'язань перед бюджетом, постачальниками, кредиторами, працівниками і так далі.

Одним з основних методологічних принципів стратегічного управління є інформаційне забезпечення - реальне, надійне і достовірне. Це робиться шляхом складання та аналізу фінансової звітності.

В умовах переходу до ринку кожне підприємство має правильно оцінювати виробничо-економічний потенціал і перспективи розвитку свого підприємства і конкурентів. При цьому необхідно враховувати специфіку кожного підприємства, вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Як свідчить світова практика, фінансова стійкість підприємства є передумовою його постійної вартості. Фінансова стійкість підприємства залежить від процесу виробництва і реалізації продукції, конкурентоспроможності, інфляційних впливів, фінансових ризиків, змін законодавства, посилення екологічних вимог, податкових умов, зміни процентних ставок, обмежень і ліцензій. [23]

Крім того, на фінансову стійкість підприємства впливають як внутрішні, так і зовнішні чинники: ритм виробництва і реалізації продукції, її якість, попит на продукцію на ринку, стан основних виробничих і невиробничих фондів, Державна податкова політика, взаємовідносини держави з постачальниками і споживачами, цінова політика.

Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків до бюджету, розподіляється в резервний фонд, на виплату дивідендів і до фондів економічного стимулювання. Деякі з цих фондів є потенційними джерелами фінансування розширеного виробництва, особливо Фонд промислового розвитку. Цей фонд використовується для фінансування витрат на технічне переозброєння, реконструкцію та розширення існуючих виробничих потужностей, а також розробку нових видів продукції.

Темпи економічного розвитку акціонерних товариств визначаються темпами зростання реінвестованого капіталу. Це залежить від багатьох факторів, зокрема, рентабельності реалізованої продукції, оборотності власних коштів, фінансової стратегії, вибору структури капіталу, дивідендної політики. [28]

У країнах з ринковою економікою амортизаційні відрахування мають велике значення для накопичення капіталу та направлення його на економічний розвиток підприємства. Вони використовуються для

відновлення основних фондів, втрачених в результаті фізичного зносу, морального зносу або випадкового пошкодження. З досвіду ринкових країн відомо, що в період кризи амортизаційні відрахування повинні становити майже 70-75% всіх коштів для фінансування економічного розвитку, а в сприятливі періоди - частка амортизації досягала близько 50-60%. В Україні цей показник становить 10-12%, що ускладнює процес оновлення основних виробничих фондів акціонерних товариств, дає можливість підтримувати існуючі виробничі потужності і не дозволяє розробляти і вводити в експлуатацію нові виробничі потужності.

Для стабільної роботи підприємств необхідно збільшити їх капітальну віддачу, в основному за рахунок зростання обсягу випуску конкурентоспроможної продукції в натуральному вираженні, що призведе до збільшення прибутку на гривню реалізованої продукції. Це дозволить вам збільшити власний оборотний капітал і використовувати його для створення мобільних запасів і витрат. Для того щоб підвищити продуктивність виробництва і знизити собівартість продукції, підприємству необхідно:

- зниження накладних витрат за рахунок спрощення системи управління, скорочення управлінського персоналу;
- зниження транспортних витрат за рахунок реорганізації експлуатації транспортних засобів, скорочення кількості транспортних засобів до виробничих і необхідних;
- покращення роботи служби постачання, мінімізація кількості посередників при поставках сировини;
- посилення контролю якості продукції, суворе враховування дефектів і відходів виробництва;
- консервація та продаж обладнання, яке не використовується.[21]

Умовою підтримки ефективного економічного розвитку є здатність підприємства адаптуватися до змін внутрішнього і зовнішнього середовища без втрати фінансової стійкості. При цьому компанія повинна мати

оптимальну структуру фінансових ресурсів і при необхідності залучати позикові кошти.

Фінансова стійкість підприємства може бути відновлена в результаті визначення оптимального розміру оборотних коштів і структури пасивів. Для цього необхідно працювати над підвищенням мобільності виробничих запасів і отриманням достатніх коштів.

Необхідно поповнювати джерела власних коштів базових акціонерних товариств за рахунок підвищення загальної рентабельності виробництва, рентабельності реалізованої продукції та рентабельності ресурсів, балансового прибутку та її частини, яка виділяється в резервний фонд, фонди економічного стимулювання.

Забезпечення фінансової стійкості проявляється в досягненні високих фінансових результатів при найменших витратах, забезпеченні безперервної роботи підприємства і своєчасного погашення зобов'язань, а також правильному і своєчасному перерозподілі фінансових ресурсів, що знаходяться в його розпорядженні, напрямку коштів на економічний розвиток підприємства.

ВИСНОВОК

Фінансова стійкість є однією з найважливіших характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах ринкової економіки. Якщо компанія фінансово стабільна, то вона має перевагу перед іншими компаніями того ж профілю в залученні інвестицій, отриманні кредитів, виборі постачальників і підборі кваліфікованого персоналу. Нарешті, вона не вступає в конфлікт з державою і суспільством, оскільки платить податки до бюджету, відрахування до соціальних фондів, заробітну плату робітникам і службовцям, дивіденди акціонерам, а також гарантує банкам повернення кредитів і виплату відсотків за ними.

Чим вище стійкість підприємства, тим більше воно не залежить від несподіваних змін ринкової кон'юнктури і, отже, тим менше ризик опинитися на межі банкрутства.

Однією з найважливіших складових фінансової стійкості підприємства є наявність у нього достатніх фінансових ресурсів для формування конкурентоспроможного виробництва. Фінансові засоби можуть сформуватися в потрібному обсязі лише в тому випадку, якщо підприємство ефективно працює і може забезпечити отримання прибутку.

Основними джерелами інформації для оцінки фінансового стану підприємства є показники фінансово-статистичної звітності підприємства та дані поточного бухгалтерського обліку. Фінансова звітність повинна містити чітку, актуальну, достовірну і порівнянну інформацію про фінансове становище компанії, результати її діяльності, рух грошових коштів і зміни власного капіталу.

Слід зазначити, що стабільний фінансовий стан підприємства формується протягом всієї його виробничо-господарської діяльності. Через це аналіз фінансового стану може бути об'єктивно здійснена не через один, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, які детально і всебічно характеризують економічне становище підприємства.

Фінансова стійкість має на увазі здатність підприємства підтримувати запланований режим роботи відповідно до найбільш важливих фінансово-економічних показників. Її можна розглядати як результуючу категорію, що характеризує рівень стійкості підприємства, його здатність забезпечувати стабільні техніко-економічні показники і ефективно адаптуватися до змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Іншими словами, фінансова стійкість підприємства - це його положення, коли вкладені в господарську діяльність ресурси перекриваються надходженнями від господарюючих суб'єктів, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування і незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування активів.

Фінансова стійкість повинна характеризуватися такими фінансовими ресурсами, які відповідають вимогам ринку, а їх розподіл і використання повинно забезпечувати розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні спроможності відповідати за своїми зобов'язаннями в умовах ринкового ризику.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Беялов Т. Е., Олійник А. В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2016. № 12 (2). С. 22-26.
2. Василенко Ю. М. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її забезпечення. Економіка. Фінанси. Право. 2015. № 1. С. 21-25.
3. Гринів Б. В. Деякі проблеми методики аналізу фінансової стійкості підприємства. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна.
4. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства : навчальний посібник / Гринчуцький В.І. – К : Центр учбової літератури, 2010. – 299 с.
5. Дмитренко Е.С. Фінансове право України. Особлива частина: навчальний посібник / Емілія Станіславівна Дмитренко. – К.: Алерта; КНТ, 2007. – С. 140-141.
6. Економіка підприємства [Текст] : навчальний посібник / ред.: Є. В. Мішенін, С. О. Балацький. – Х. : Діса Плюс, 2016. – 160 с.
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] від 16.07.1999 р. № 996-XIV (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 11.05.2000 р. № 1707-III, від 08.06.2000 р. № 1807-III, від 22.06.2000 р. № 1829-III) // режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>
8. Ковалевська А. В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / Ковалевська А.В. // Бізнесінформ. – 2012. – №3. -348с.
9. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Науковий журнал «Молодий вчений». 2017. № 10 (50). С. 914-917.
10. Лучко М. Р., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
11. Малюга Л. М. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник Донецького національного університету. 2015. Випуск 1. С. 233-236.

12. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 №759/10/20/-2117. – Режим доступу: <http://www.prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=1&ArtID=422>.

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. Подання фінансової звітності. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013.

14. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

15. Пименов Н. А. Управление финансовыми рисками в системе экономической безопасности : учебник и практикум. – Москва: Издательство Юрайт, 2014. 413 с.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» [Електронний ресурс], затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. № 391/3689 // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>

17. Рубаха М. В., Нетак О. Б. Мониторинг чинників впливу на фінансову стійкість та платоспроможність вітчизняних суб'єктів господарювання у посткризовий період. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.4. С. 278-285.

18. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства : сутність та необхідність [Текст] / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1(9). – С. 60.

19. Рябенко Г. М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / Рябенко Г. М. // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2012. – №7. – С. 100-102.

20. Селезнева Н. Н. Финансовый анализ [Текст] : учеб. пособ. / Н. Н. Селезнева, А. Ф. Ионова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 469 с.

21. Сліпачук О. Управління запасами. // Справочник економіста. – 2006. -№6. – 70-71 с.

22. Сметанюк О. А., Кругляк С. О. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства. Економічний простір. 2014. № 85. С. 187-196.
23. Томчук О. Ф. Оцінка фінансової стійкості – важлива характеристика фінансового стану підприємства. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2015. Вип. 12 (2). С. 240-250.
24. Федосов В.М. Бюджетна система: підручник / В.М. Федосов. – К. – ЦУЛ, 2012. – С. 40.
25. Фінансова звітність ПАТ «ФК СОКРАТ» [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://www.sokrat.com.ua/ua/private/info/aboutrepots/fin_reports
26. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 427 с.
27. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / За заг. ред. І. О. Школьник. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
28. Яркіна, Н. М. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – К. : Ліра-К, 2016. – 482 с.
29. Ярошевич, Н. Б. Фінанси підприємств [Текст] : навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич. – К. : Знання, 2012. – 327 с.
30. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. Європейські перспективи. 2016. Вип. 2. С. 169-175.